

חזרה מהודיה של נאשם במשפט פלילי

מרבית האנשים סבורים כי מרגע שנאשם הודה בביצוע העבירות המיוחסות לו בבית המשפט, הרי שמדובר בעניין חתום וגמור. ואולם, החוק בישראל מתיר לכל נאשם לחזור בו מהודאתו בכל שלבי המשפט, ואפילו לאחר פסק הדין, כדי למנוע עשיית עוולה לאדם חף מפשע. מאידך, רק מקרים מיוחדים של חזרה מהודיה מתקבלים על ידי בית המשפט, לאחר שהשתכנע כי יש דברים בגו וטעם לפתוח דיון מחודש במקרה.

חזרה מהודיה

בחזרה מהודיה באשמה עוסק סעיף 153 לחוק סדר הדין הפלילי, וזו לשונו: "הודה הנאשם בעובדה, אם בהודיה שבכתב לפני המשפט ואם במהלך המשפט, רשאי הוא בכל שלב של המשפט לחזור בו מן ההודיה, כולה או מקצתה, אם הרשה זאת בית המשפט מנימוקים מיוחדים שיירשמו". בתת הסעיף השני נקבע עוד: "התיר בית המשפט לנאשם לחזור בו מהודייתו אחרי הכרעת הדין, יבטל בית המשפט את הכרעת הדין במידה שיסודה בהודיית הנאשם ויחדש את הדיון אם הדבר מתחייב מן הנסיבות". מכאן ניתן להבין כי מדובר בזכות העומדת לימינו של כל אדם הנאשם בעבירה פלילית. במקרה שהחזרה התקבלה על ידי בית המשפט יהיו ההכרעות המבוססות על ההודאה מבוטלות, לרבות [הסדרי טיעון](#), ויפתח דיון מחודש.

מתי נאשם יכול לחזור בו מהודאה?

מן האמור לעיל ניתן גם להבין שהחוק אינו מונה את המקרים הספציפיים המאפשרים לנאשם לחזור בו מהודיה. מצד אחד, אי ההגדרה משאירה מרחב גדול של סיבות לחזרה, ומצד שני הניסיון מורה שהן יתקבלו רק במקרים יוצאי דופן. על מנת לסבר את האוזן ניתן [מספר דוגמאות לסיבות מוצדקות](#):

- אם אדם הודה באשמה עקב לחצים שהופעלו עליו בחקירת משטרה, והוא חש מאוים.
- אם ההודאה ניתנה בעקבות מצוקה נפשית, למשל חשש שיבולע לו או לבני משפחתו אם לא יודה.
- אם ניתנה הודאה בשל טעות או הטעיה, למשל בשל חוסר הבנה או אי ידיעה של כל פרטי כתב האישום.
- אם נאשם סבור שמייהר להודות באשמה וביצע בכך טעות, שכן עדיף היה לו לנהל את המשפט ולנסות להוכיח כי הוא חף מפשע.

טענה מורכבת שאינה מתקבלת תמיד

בית המשפט חותר אל הצדק ולבירור האמת, ואינו מעוניין לגרום עוול לחפים מדבר עבירה אף אם הודו בה. זהו הבסיס לזכות החזרה מהודיה באשמה והיא בהחלט עשויה להניב תוצאות. יחד עם זאת, ראוי להדגיש כי לפי בית המשפט העליון יש להשתמש בזכות האמורה רק במקרים מיוחדים, וכאשר הוכח **שההודאה לא נמסרה בצורה חופשית ומצפונית**. כלומר, לא כל טענה שתקבל על ידי בית המשפט וחובה לשכנעו כי הנאשם מאמין לחלוטין כי הוא חף מן העבירה, ושמסר את הודאתו הראשונית בטעות.

העיקרון שמאחורי היישום הנדיר של זכות זו הוא שאיפה לשמור על אמון הציבור במערכת המשפטית, ולמנוע את שיבוש ההליכים, לכן יבחן בית המשפט שורה ארוכה של נסיבות. למשל, האם הנאשם חוזר בו מהודאתו רק לצרכים טקטיים, האם כבר ניתנה הכרעת דין בעניינו, באיזה שלב מצוי המשפט, האם ייצג את עצמו או באמצעות עורך דין, ועוד. על מנת לסבר את האוזן, בית המשפט כמעט אף פעם לא יאשר את החזרה מהודיה אם כבר ניתן פסק הדין, או אם סיבתה המרכזית היא הפחתת הענישה הצפויה.

{*:fast_contact}